

Tartalom

Honnan erednek a nemzetek közötti és azokon belüli konfliktusok? Hogyan manipulálják a népet a konfliktusok kapcsán? Félelem és tudatlanság, ellenség és ellenségkép, hazafiság és propaganda. A háborúk mérlege: bár igen sok szenvedéssel és pusztítással járnak, bizonyos hasznaik nekik is vannak. Forradalmak és puccsok. Mit lehet tenni egy békésebb világért?

Megjegyzés

16 oldal, 4200 szó. Hosszú, de érthető téma. Különösen az emberek manipulációjáról írtak tanulságosak benne, de árnyaltabbá teheti a háborúval kapcsolatos gondolkozásunkat is, és nem haszontalan annak az összefoglalása sem, hogy hogyan lehetne békésebbé tenni a világot.

Politikai konfliktusok

(Azonosító: 077; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

Szélmegoldások

Érdekek

Ideológiák

Bal oldal - Jobb oldal

Nemzet

Állam

Demokrácia és diktatúra

Politikai konfliktusok

Globális problémák

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. A konfliktusok eredete	2	—
2. Konfliktusok és manipuláció	4	
2.1. Félelem és tudatlanság	5	1
2.2. Ellenség és ellenségkép	6	
2.3. Egyebek	7	—
3. Háború	8	
3.1. Igazságos háború	8	2
3.2. A háború hasznai \$	9	
4. Forradalom és puccs	13	—
5. Mit lehet tenni egy békésebb világért? \$	14	

1

2

3

1. A konfliktusok eredete

Az emberi csoportok közötti konfliktusoknak számos gyökere van:

4

1) Evolúció

A túlélésre való törekvés, illetve a vele járó versengés és konfliktus az evolúció alapmotívumai, így nem csoda, ha a vérünkben vannak. Ez a versengés pedig fajon belül is zajlik, illetve egyéni és csoportszinten is – ahogyan az emberek is versengenek, konfliktusba kerülnek egymással.

5

Lásd ehhez az egyéni és csoportszelekciót 'Az evolúció logikája' témában.

2) Társas lét

6

Az ember társas lény, és az ennek megfelelő motivációk, különösen az elfogadottság igénye és a csoportszellem ott dolgoznak benne. **Csoportszellem** alatt azt értem, hogy az egyént érinti az, ami a saját csoportjával történik: mondjuk, ha azt más csoportok részéről támadás éri, az neki személyesen is sérelmes, visszavágásra serkenti őt – a visszavágás pedig a másik csoportot serkenti ugyanerre, és így tovább. A konfliktusok ekképp is hajlamosak az eszkalációra, súlyosbodásra.

7

Emellett az érzelmi vonulat mellett az ember szellemi lény is – de gondolkozására is jellemző a **csoportokban való gondolkozás**, hogy úgy tekint az emberekre, hogy „vagyunk

8

mi – és vannak ők”. Ez a szemléletmód pedig nem segít mérsékelni a csoportok közötti ellenséges érzelmi impulzusokat.

A józanabb belátásra apellálva, az indulatok fékezése érdekében, újabban **szokták azért hangsúlyozni** a médiában, amikor egy adott csoporthoz tartozó bizonyos személyek rosszat tesznek, **hogy nem az egész csoportot kell elítélni** emiatt. Szokott ez történni mondjuk, amikor muzulmán szélsőségesek terrorselekményt követnek el, a téviben pedig csitítják a népet, nehogy akármelyik muszlimnak nekiugorjanak, azok aztán visszavágjanak, nehogy széleskörű konfliktusba torkoljon az incidens. Azért se, mert nem mellesleg éppen ez lehet a terroristák célja.

Ezen felül a békés egymás mellett élést a **kultúrák, normák, szokások különbözősége** is gyakran nehezíti, hogy ami az egyik csoportnak helyes, megszokott, természetes, az a másíknak helytelen, zavaró, visszatetsző.

3) Gazdaság

Élezik aztán a feszültséget az **egyenlőtlenségek**: nyilván nem esik jól a szegényebbeknek, hogy másoknak több van – főleg, ha azt az ő kizsákmányolásukkal szerezték. De a **frusztráció, nyomor, kilátástalanság** könnyen általában véve is ingerültté, türelmetlenné tesz, illetve az ilyen helyzetben lévőkben könnyű felszítani a hasonló érzelmeket.

Külön említendő, amikor egy csoport úgy érzi, hogy egy másik csoport, például a bevándorlók a megélhetésüket veszélyeztetni, és ha egyébként nem is lenne kifogásuk ellenük, a szükség nagy úr. De nem is feltétlenül kell nagy szegénység az elégedetlenséghez: ahogyan a ‘Bal oldal - Jobb oldal’ témában olvasható, a forradalmakat gyakran inkább a csalódottak csinálják, mint a szegények.

4) Politika

Ahogyan a ‘Nemzet’ témában olvasható, a konfliktusokat gyakran a hatalmon lévők, hangadók gerjesztik, míg az emberek egyébként megvolnának egymással. Lásd továbbá alább a konfliktusokról és manipulációról szóló részt.

Nem árt tisztában lennünk vele, hogy a **háborúk a belpolitikai feszültségek csökkentését, a vezetők pozíciójának megerősítését, egyéni ambíciókat is szolgálhatnak**. Amikor komoly külső fenyegetés van a láthatáron, a nemzet összezár, a vezetéssel szemben állókra az árulás árnya vetülhet, másfelől pedig pár győztes csata könnyen feledtetheti, mondjuk az elnök szexuális botlásait.

Lásd még a ‘Bal oldal - Jobb oldal’ témában, hogy mindkét oldal szélsőségeinek érdeke a másik oldallal való konfrontáció.

Vegyük észre aztán az iróniát abban, ahogyan a volt háborúzó felek, akik évekig válogatott módszerekkel gyilkolták egymást, rövid idő múltán gyakorlatilag barátok tudnak lenni – ahogyan történt az Európában a második világháború után. §

Az iméntiekből az is kitűnik, hogy **érdekütközések, súrlódások a gyakorlatban óhatatlanul vannak. Jó volna, ha meg tudnánk tanulni ésszel kezelni ezeket**, hogy amennyire érdemes és lehet el tudjuk kerülni, hogy nyílt konfrontációvá fajuljanak, ha pedig már azzá váltak, felvilágosult módon le tudjuk csillapítani, zárni azokat. Lásd ehhez az ‘Agresszió’, valamint a ‘Konfliktuskezelés’ témákat is. (Utóbbi elsősorban az ember életének konfliktusairól szól, de sok minden érvényes belőle a szélesebb konfliktusokra is.)

És még egy-két megjegyzés a konfliktusokról és az emberi történelemről. A mai ember hajlamos a régmúltba révedni, a természeti népeket magasztalni, „**a nemes vad**” illúziójába ringatni magát, mintha akkor békésebbek, bölcsebbek lettek volna az emberek §. Az ember azonban sohasem élt békében, akkor sem β, de azóta és ma sem. Ez természetesen régen sem volt öröm, de botok helyett atombombákkal felfegyverkezve lényegesen nagyobb veszélyt jelentünk magunkra. **Egyre inkább itt volna tehát az ideje, hogy bölcsebbekké, kulturáltabbakká váljunk**, képesek legyünk levetkőzni ősi ösztöneinket és beidegződéseinket. Lásd ehhez ‘Az emberiség egysége’ témában, hogy még ma is meglehetősen gyerekes az, ahogy az emberiség viselkedik, egészen a legmagasabb szintekig. Lásd azonban az ‘Egy jobb világ’ témában a korunk védelmében írtakat is, beleértve, hogy azért háborúból relatíve kevesebb van.

2. Konfliktusok és manipuláció

A konfliktusok kapcsán gyakran manipulálják a népet.

2.1. Félelem és tudatlanság

1) Félelem

Az emberekre **pozitív és negatív ösztönzőkkel** is hatással lehet lenni. Pozitív ösztönző, ha jutalmat, valami jót ígérnek nekik, negatív, ha büntetéssel, valami rosszal fenyegetik őket. Sok helyen alkalmazzák az utóbbit is, például a marketingben (amikor ránk ijesztenek a baktériumokkal), az oktatásban („meg fogsz bukni”, „mi lesz így belőled?”) – illetve a politikában is („jönnek a kommunisták”).

Lásd ehhez a ‘Preferenciák és hasznosság’ témában, hogy a veszteség jobban fáj, mintha valamit nem kapunk meg.

A **félelemről** a ‘Kellemetlen gondolatok’ témában lehet bővebben olvasni, itt csak a következőket emelném ki:

- A félelemnek **van egy egészséges szintje, de hajlamos túlnőni ezen, elhatalmasodni.**
- A félelem **agresszívvá tesz.**
- Felkelti az igényt arra, hogy megvédjenek, vezessenek bennünket. A félelem **manipulálhatóvá tesz.** Lásd ehhez az ‘Állam’ témában a félelem legitimáló hatását.
- A félelem **ragályos lehet:** például, ha körülöttünk mindenki attól fél, hogy jönnek a kommunisták, az bennünk is félelmet gerjeszthet.

2) Tudatlanság

Először is, a tudatlanság **félelmet gerjeszt**, mert az ember fél az ismeretlentől. Aztán, aki tudatlan, **könnyebben elhiszi a hazugságokat**, amivel tovább lehet szítani a félelmét. Továbbá, a tudatlan ember **hajlamosabb a rajongásra és a hitre** is. Mindezek folytán pedig **manipulálható.**

Tegyük hozzá, hogy **aki tudatlan, az gyakran nincs tudatában a tudatlanságának, illetve manipulálhatóságának.** Lásd ehhez a ‘Hiúság’ témában, hogy a butaság magabiztossá tesz; valamint az ‘Ideológiák’ témában, hogy az ideológiák a megértés *élményét* nyújtják, nem pedig valódi megértést – miáltal manipulálni lehet az embereket.

Ha pedig a félelem és a tudatlanság ilyen hatékony, akkor **azoknak, akik irányítani, manipulálni akarják az embereket, érdekükben áll félelemben és tudatlanságban**

tartani őket. Lásd a ‘Demokrácia és diktatúra’ témában, hogy a politikának az a jó, ha a nép kezelhető; az ‘Ember, társadalom és család a modern világban’ témában, hogy a piac is a kezelhető fogyasztót szereti; illetve az ‘Oktatás’ témában, hogy az önálló gondolkozás és kritikai képesség kialakítása nem mindig cél.

2.2. Ellenség és ellenségkép

1) Ha van egy ellenség, az több következménnyel jár:

- **Félelmet gerjeszt.** (Mialtal manipulálhatóvá teszi az embereket, illetve legitimálja a rendszert, a hatalmat.)
- A gyűlölködés **kapaszkodót, célt ad, energizál.** (Célt, mármint hogy megszabaduljunk a gyűlöletünk tárgyától.) Egyben azonban **meg is keserít**, szóval nagyon boldoggá azért nem tesz.
- Az ellenség lehet egyben **bűnbak** is; mondjuk, ahogyan β a zsidókat lehetett okolni a bajokért a náci Németországban. A bűnbakokra a közösség és az egyén problémái is ráfoghatók. (A bűnbakokról bővebben lásd ‘A boldogság keresése és korlátai’ témában.)
- **A közös ellenség összeköt, egységessé teszi a népet.**

2) Ezeket figyelembe véve érthető, hogy a politikának gyakran előnyös, ha van egy ellenség, illetve a vészhelyzet.

Így, ha van ellenség, nem is feltétlen akarnak igazán megszabadulni tőle β , ha viszont nincs, akkor érdemes lehet találni, kreálni egyet. Ezt pedig a tudatlanság nagyban elősegíti, mert könnyen be lehet beszélni a népnek, hogy „azok az ellenségeitek”. Lásd továbbá az ‘Attitűd, sztereotípa, előítélet’ témában az előítéletek szándékos, intézményes elősegítését, az uszítást.

Továbbá, nemcsak az ellenségnek, hanem az **ellenzéki mozgalmaknak is meglehetősen haszna a hatalmon levők számára:**

- Ezek is termelik a feszültséget, félelmet.
- Jobban lehet látni, ki van a rendszer ellen.

- A hatalmon levők esetleg maguk hozhatják létre ezeket a szerveződések, így irányítani is képesek lehetnek. β
- Hasznosak lehetnek továbbá az olyan „**biztonsági szelepek**”, melyek lehetővé teszik a rendszer ellen felgyülemelő feszültségek ellenőrzött csökkentését, például azáltal, hogy bizonyos mértékig engedik azt kritizálni. Gondoljunk csak Hofi Gézára.

Lásd végül a ‘Demokrácia és diktatúra’ témában, hogy a diktatúra válsághelyzetekben jobban működhet, mint a demokrácia, illetve könnyebben elfogadhatják azt, mint egyébként.

3) Ellenségkép

Az ellenséget gyakran arctalannak láttatják, és az emberi mivoltától is igyekeznek megfosztani őt.

Például úgy, hogy csúnyának, valami nem emberinek, patkányoknak, férgeknek ábrázolják.

Hogy miért tesznek így, azt nem nehéz kitalálni: mert **így könnyebb gyűlölni az ellenséget**, ártani nekik, megölni őket. És ha már itt tartunk, **távolról, gombnyomással ölni is könnyebb**, mintha teszem azt, saját kezűleg kellene leszúrunk valakit: kb. csak olyan, mintha egy videojátékot játszanánk.

Lásd ehhez az ‘Önigazolás’ témában az áldozatok, az ellenség lealacsonyítását.

4) Az ellenség mindig a rossz oldalon van, mi meg a jón.

Persze csak állítólag. Továbbá többnyire Isten is velünk van.

Például ezért is kell általában valamilyen ürügy, amikor megtámadunk valakit. (Melyet, ha éppen nem áll rendelkezésre, meg is lehet kreálni.) Mellesleg egyéni szinten is gyakran feltételezzük a rosszindulatot másokról, ahogyan az a ‘Rossz cselekedetek’ témában olvasható.

2.3. Egyebek

1) Hazafiság

Sokan sem akarják hazafiatlannak érezni magukat, illetve nem akarnak annak mutatkozni mások előtt. A hazafiság érzése elég erős lehet magától is, de számottevő nyomás is tapasztalható

erre nézve a nemzetársak részéről, illetve manipulálni is elég jól lehet vele az embert. (Vegyük csak, ahogy Petőfi szembesít azzal, hogy „Kinek drágább rongy élete, mint a haza becsülete”.)

Bár a hazafiság a nemzetre utal, más csoportok tekintetében is létezik hasonló. Felmerülhet például a kérdés, hogy „jó hívők vagyunk-e”, „készek vagyunk-e harcolni, meghalni a hitünkért”.

Lásd ehhez a ‘Jóból is megárt a sok’ témában a hazafiságról írtakat. (Azt is, hogy azért lehet olyan is, amikor érdemes harcolni.)

2) Propaganda

Mely a politikai manipulációnak, az ideológiák terjesztésének szervezett formája. Lásd róla az ‘Ideológiák’ témában.

Végül pedig **lásd** az ‘Óvatosság, rugalmasság, kivárás’ témában a manipuláció eszközeit, és hogy legyünk óvatosak velük szemben.

3. Háború

A háború igen sok szenvedést és pusztítást okoz, továbbá igen drága is. Nem árt azonban látni, hogy lehet neki pozitív oldala, folyamányai is. Fontos leszögezni, hogy **az alábbiakban egyáltalán nem az a célom, hogy a háború mellett érveljek, csak az, hogy árnyaltabban lássuk a kérdést.** Ennek megfelelően:

Törekedni kell a háborúk kiiktatására.

Illetve arra, hogy ami jó ki tud sülni belőlük, azt békés módon el tudjuk érni. Lásd alább, hogy mit lehet tenni egy békésebb világért.

3.1. Igazságos háború

Létezhet olyan, hogy igazságos háború, akkor, hogyha:

1) A védekezést, a védelmezést szolgálja

Mármint egy humánus rendszer védekezését az agresszióval szemben, az ártatlanok megvédelmezését.

Külön említhető, hogy vannak rendszerek, melyek a saját polgáraikat nyomják el, és az érdekükben történő beavatkozás is igazságos lehet.

2) A fellépés célzott és arányos

Vagyis ha a támadás a hatalmat gyakorlók, illetve azok ellen irányul, akik önszántukból támogatják őket – más ellen pedig csak annyira, amennyire az ehhez szükséges.

Illetve fontos, hogy a győztes ne használja ki aránytalanul a helyzetét.

Azért írom, hogy „**aránytalanul**”, mert azt elvárni, hogy a győztes egyáltalán ne profitáljon a győzelméből, túlzott lehet, például mert akkor oda se megy segíteni, rendet tenni. Lásd a 'Hazugság' témában, hogy érdek nélkül általában nincs politikai cselekvés, és ezt elvárni sem lehet.

3.2. A háború hasznai \$

Mi jó lehet tehát a háborúban? Milyen hasznok származhatnak belőle?

1) Ha az a védekezést, védelmezést szolgálja

Az előbb megfogalmazottak szerint.

2) A társadalom motiválása

A tartós békében és jólétben az emberek hajlamosak eltelni, nem értékelni a jó dolgukat, elveszíteni a célt. A rossz megtapasztalása gyakran segít ezen, megtanít örülni az egyszerű dolgoknak, különösen a békének, az életnek; az újjáépítés, a jólét újrateremtése pedig célt ad az embereknek. A háború hatásos ellenszere a dekadenciának.

3) Bajtársiasság, sorstársiasság

A háború, a közös küzdelem, szenvedés felkelti, megerősíti ezeket az érzéseket az emberekben, összeköti, összekovácsolja őket. A közösen kivívott győzelem különösen alkalmas a nemzeti összetartozás, a nemzeti nagyság érzésének megerősítésére. Idézzük fel továbbá, hogy a közös ellenség összeköt.

4) Különféle egyéni vágyak kielégítése

A háború sokaknak hoz dicsőséget, a dicsőség, a hasznosság érzését, hogy szükség volt rájuk, tettek valamit, részt vettek valami nagyban. A háború sokaknak mintegy játék, különösen a parancsnokoknak, akik gyakran úgy tekintenek rá, mint egy sakkjátszmára. A háború lehetőséget nyújt a harci kedv kielésére, utat enged a pusztítás vágyának. Sokan a háborútól kaphatják meg életük „férfias kalandját”, egy kihívást, melynek képesek voltak megfelelni.

Jegyezzük meg, hogy bizonyos dolgok békeidőben is segíthetnek kiélni az ember ilyenén vágyait, mondjuk a különféle (pl. számítógépes) harci, háborús játékok vagy a sport.

5) A birodalomépítés pozitív oldala

Más tartományok, országok meghódításának is lehetnek kedvező következményei; például véget vethet a kisebb hatalmak, hadurak közötti csatározásoknak, békét, stabilitást hozhat, annak előnyeivel együtt, felvirágozhat a gazdaság és a kultúra. Nem utolsósorban a birodalomban idővel előállhat az emberek egy nagyobb egysége, akik már honfitársakként tekintenek egymásra, semmint hódító vagy meghódítandó idegenként, ellenségként.

Itt lehet utalni rá, hogy a diktatúráknak is lehetnek előnyei, **lásd** a ‘Demokrácia és diktatúra’ témában; illetve lásd az ‘Érdekek’ témában, hogy esetenként a vezető valamilyen nagyobb jó érdekében kénytelen lehet egyesekkel rosszat tenni, akár kíméletlennek lenni.

6) Társadalmi változások

A háborúkat övező felfordulás, a rezsimek veresége, meggyengülése alkalmat nyújt a nagyszabású társadalmi változásokra; ahogy történt az mondjuk Németországban, Japánban vagy Oroszországban a világháborúk alkalmával, vagy ami a nyugati államok gyarmatbirodalmának felbomlását

β illeti. Ezek a változások nem szükségszerűen illetve nem kizárólag jók, de jelentős részben azok.

7) Gazdasági hasznok (és károk)

A háború egyfelől jelentős keresletet generál, a hadsereget el kell látni felszereléssel, majd újjá kell építeni, pótolni kell, amit leromboltak – másfelől lerombolja a termelőkapacitást, csökkenti a kínálatot. Ezek által drágábban lehet eladni a javakat, ami ösztönzi a gazdaságot.

Különösen, amikor előzőleg a túltermelés volt jellemző. Egyúttal **a munkaerő helyzete is javulhat**, több okból is β. Egyrészt az általános keresletnövekedés miatt nő a munkaerőigény. Másrészt sokakat elvisznek katonának, akiknek jelentős része meghal vagy megrokkán, később sem tér vissza a munkaerőpiacra, így aki ott van, az jobban kell. Harmadrészt a gépek, tőkejavak elpusztításával a termelés munkaintenzívebbé válhat. Közben, a munkaerő mellett **a tőke is keresettebb lesz**.

De a háború azért gazdasági fronton sem fenéig tejfel. Az államok gyakran erősen eladósodnak, illetve beindul az infláció, nem ritkán a hiperinfláció, amennyiben pénznyomtatással próbálják fedezni a kiadásokat. Ez sokaknak fájdalmas, de leginkább azoknak, akiknek pillanatok alatt semmivé válnak a sok munkával összerakott megtakarításaik. (Bár akinek a tartozásai tűnnek el, azok még örülhetnek is.) Ne feledkezzünk meg továbbá arról sem, hogy a haditermelésre átállított gazdaság kevesebb fogyasztási cikket termel, így ezekhez nehezebben, drágábban lehet hozzájutni. Végül pedig a lerombolt gyárak tulajdonosai is foghatják a fejüket.

Mindazonáltal, a háború hatalmas üzletet lehet azoknak a személyeknek, vállalatoknak, országoknak, akik ki tudják használni. (Utóbbira nézve gondoljunk csak a világháborúkra és Amerika felemelkedésére.) Hasznot hozhatnak többek között a nyújtott kölcsönök, a fegyvereladások (akár a háború nélkül is, fegyverkezni ugyanis ilyenkor is lehet), az újjáépítés, valamint a háborút viselő országokban kieső kapacitás miatti (nettó) keresletnövekedés illetve az árak növekedése. Különösen úgy lehet jó üzlet háború, ha mi magunk nem veszünk benne részt, csak a hadviselők beszállítói vagyunk.

8) Tudományos-technikai fejlődés

A háború, a fegyverkezés ennek is az egyik fő mozgatórugója. Jó példa a rakétaipar vagy az atombomba, az atomipar. (Melyeknek aztán a civil alkalmazásai is jelentőssé váltak.)

9) Megszeppenés

Az elkövetett borzalmak láttán az emberek önvizsgálatot tarthatnak, újragondolhatják a dolgokat, jobban igyekezhetnek „jónak lenni”. Például a német mentalitásra is jelentős hatással voltak a második világháború szörnyűségei.

10) Környezeti hatások

A háború maga nem éppen jó a környezetnek, viszont a környezetszennyező ipar lerombolásával, illetve az emberi populáció csökkenésével, összességében akár a hasznára is válhat.

11) Elrettentés

Ez inkább a fegyverkezés, mint a háború pozitív oldala lehet. Gyakran emlegetik az elrettentést, a támadástól, a háború kirobbantásától való visszatartást például az atomfegyverek pozitívumaként.

Itt lehet megjegyezni, hogy a haderő nemcsak harcra jó, hanem nyomásgyakorlásra is, úgy is el lehet érni dolgokat általa, hogy be sem vetjük – csak megmutatjuk.

Ne feledjük azonban: a háború igen sok szenvedést és pusztítást okoz, úgyhogy egyáltalán nem biztos, hogy megéri. (Különösen, hogy a háború bizonyos hasznai csak az egyéniek, üzletiek; és különösen, ha van mód a háború pozitívumainak más módon történő elérésére.)

Végül, mindenképpen el kell még mondani, hogy...

Háború után rendet is kell rakni, mégpedig jól, úgy, hogy ez a rend igazságos és tartós legyen.

Ami nehezebb is lehet, mint győzni. Többek közt azért kell ezt így hangsúlyozni, mert a múltban ez korántsem mindig sikerült; a legjobb rossz példa talán az első világháború lezárása, ami hamarosan a másodikba torkollott. Lásd alább a konfliktusok felvilágosult lezárásáról mondottakat.

A háborúhoz kapcsolódnak még a 'Játszmák, meggyőzés és hazugság' témában a különféle játszmákban alkalmazható stratégiai és taktikai elvekről írtak.

4. Forradalom és puccs

(@@Ami itt le van írva, az nem egy nagy szám. Mit kellene még beleírni? Mit kellene másképp?)

1) Forradalom

A fennálló rendszer egy ideig képes ellenállni a vele elégedetlenek, a változást kívánók akaratának, elfojtani a feszültséget – mely azonban így egyre halmozódik. Ezért, amikor aztán bekövetkezik a változás, az gyakran robbanásszerű, erőszakos.

Ezen egyszerű modell szerint tehát az **elégedetlenségnek** van egy **kritikus tömege**, amikor az egyensúlyba kerül a fennálló rendszert támogató erővel. Amikor ezt eléri, akkor robban ki a forradalom. Jegyezzük meg, hogy a rendszert támogató erők is változnak, van, hogy azok gyengülnek meg, és a két erő így válik egyenlővé. Például a kommunizmus vége felé több helyütt jellemző volt, hogy már a hatalom birtokosai sem ragaszkodtak annyira a rendszerhez.

A valóságban azért **komplikáltabb a helyzet**, minthogy azt mindössze két számmal, a két szemben álló erő nagyságával jellemezni lehetne. Például a forradalmakban gyakran jelentős szerepet játszanak bizonyos karizmatikus figurák, forradalmárok is, Petőfitől Leninig, akik nélkül az elégedetlenség nehezebben törne ki, nehezebben fókuszálna a régi rezsim elleni tettekbe, lázadásba. És további tényezők is szerepet játszhatnak abban, hogy kitör-e a forradalom, illetve hogy annak mi lesz a vége.

Említsük meg továbbá, hogy **„cirkuszt és kenyeret”**; melyek a nép nyugton tartásának alapvető eszközei. Magyarán, ha biztosított az alapvető létfenntartás és az emberek figyelmét is sikerül megfelelően lekötni, gondoskodnak a szórakoztatásukról, azzal a hatalom birtokosai elég jól elejét tudják venni a zűröknek.

Lásd ehhez a 'Demokrácia és diktatúra' témában a jólét és biztonság fontosságát az emberek számára; valamint az 'Egyenlőtlenség' témában, hogy miket várnak el az emberek egy társadalomban, különös tekintettel az alapvető boldogulásra.

Lásd továbbá szintén a 'Demokrácia és diktatúra' témában, hogy a diktatúra nehezen reformálható. (Ezért is kellhet forradalom a változáshoz.)

2) Puccs

Egy rendszert nemcsak úgy lehet megtámadni, hogy annak teljes erejével (hadseregével) szállunk szembe, hanem úgy is, hogy közvetlenül a hatalmi központot, a legfelső vezetőket célozzuk meg. Ily módon jóval kisebb energiával és véráldozattal meg lehet buktatni a rendszert – a vezetőkhez viszont nehéz hozzáférni, leginkább csak a rendszer bizalmi embereinek lehet módja erre.

5. Mit lehet tenni egy békésebb világért? \$

1) A tudatlanság és befolyásolhatóság csökkentése

Emlékezzünk a fentiekre, ami a félelem, a tudatlanság, illetve a manipuláció konfliktusokban játszott szerepét illeti.

Lásd továbbá ‘A csoportok problémáinak kezelése’ témában az előítéletek csökkentéséről írtakat, azon belül a megismerést és megértést; valamint az ‘Önálló megismerés és cselekvés’ témában, hogy próbáljuk meg önállóan megérteni és megítélni a dolgokat.

2) Nemzetek közötti párbeszéd és a nemzetközi jogrend

Lényeges, hogy a különböző nemzetek, csoportok vezetői, tagjai rendszeresen érintkezzenek, párbeszédet folytassanak egymással.

Így ismerhetik, érthetik meg egymást ugyanis, így láthatják, hogy „a másik is ember”.

Látható tehát, hogy:

- Nemcsak a vezetők közötti párbeszédéről van szó, hanem az emberek közöttiről is. Ez segít megelőzni, hogy egymásnak lehessen ugrasztani őket.
- Nemcsak akkor kell egymással beszélni, ha baj van, az érintkezésnek normál körülmények között is zajlania kell. Ez segít megelőzni, hogy baj legyen.

Az is jó, ha vannak a párbeszédnek fórumai, mint mondjuk az ENSZ. A nemzetközi szervezetek, különösen az ENSZ, nem ritkán fogatlan oroszlánnak tűnnek, valódi hatalmuk, kényszerítőeszközeik szűkössége révén – de már annyiból igen hasznosak, hogy a feleknek van hol beszélniük, megvan a protokollja a párbeszédnek.

A párbeszéd természetesen a viták, konfliktusok tárgyalásos rendezésére való törekvést is magába foglalja.

Bár sajnos olyanok is vannak, akikkel nem egykönnyen lehet tárgyalni, értelmesen beszélni; például bizonyos vallási fanatikusok.

Mint máshol is, a nemzetközi párbeszédben is **fontos a jó kommunikáció**; például a másik meghallgatása, hogy közben egyenrangúként kezeljük a másik felet, a tárgyilagosság, és így tovább. Lásd erről ‘A kommunikáció gyakorlatának alapjai’ témában.

Ami a **nemzetközi jogrendet** illeti, a legnagyobb gond az vele, hogy nincs mögötte következetes kényszerítő erő – ellentétben azzal, ahogyan egy országban a törvény mögött ott van az állami hatalom. Így a nemzetközi jog szabályai inkább csak konvenciók, kvázi annak a leírása, hogy mi a szokásos eljárás, hogyan volna jó intézni az ügyeket. Bár érvényt szerezni nemigen lehet nekik, már azzal is hasznosak, hogy irányt mutatnak, megszegésük kiváltja a nemzetközi közösség rosszallását, ami némi erőt azért mégis kölcsönöz nekik.

Lásd végül a ‘Globális problémák’ témában a világszintű központi hatalom lehetőségéről írtakat.

3) Az érdekek összekapcsolása

Értem ez alatt, hogy ha a másíknak rossz, háborúban áll, akkor nekem is rossz legyen, például, mert kevesebb lapostévé fog megvenni tőlem. Ezáltal nekem érdekemben fog állni, hogy a másik országban is béke legyen, amiért valószínűleg hajlandó leszek tenni is ezt-azt.

Lásd ehhez a ‘Globalizáció’ témában, hogy az hozzájárul a világbékéhez.

4) A konfliktusok fékezése

Egy konfliktus közepette az emberek könnyen elveszíthetik a fejüket és a mértéket, ami könnyen a konfliktus további eszkalációjához, súlyosbodásához vezethet. Fontos tehát ilyenkor is **a józan ész megőrzése**.

Bizonyos konfliktusok krónikusak, hosszú időn keresztül fennmaradnak; vegyük csak például a zsidók és az arabok szembenállását vagy a szunnita-síita ellentétet az iszlámon belül.

Ilyen helyzetben a **kölcsönös bosszulkodás** teszi igazán tartóssá a konfliktust, folytonosan feltépi a sebeket, nem hagyja, hogy az ellentétek a múlt homályába vesszenek.

Jellemzően a jelenben olyanok gyűlölködnek, akiknek a szembenállás eredeti okához már semmi közük sincs.

Mit lehet erre mondani? Nem nagy ötlet, de először meg kellene fékezni az agressziót, hogy csillapodhassanak a kedélyek, majd minél józanabban átgondolni, hogy hová vezet, ha a dolgok úgy mennek tovább, mint eddig, hogy az mindenkinek rossz lenne: mindkét oldalnak, illetve mi magunknak, a gyerekeinknek és könnyen olyanoknak is, akik még meg sem születtek.

Mint látható, az első a (tartós) fegyverszünet, nem kell tehát rögtön barátoknak lennünk. Az idő aztán majd megteszi a magáét. Természetesen mindezt a történelmi, nemzeti és személyes sérelmek tengerében nem könnyű elérni.

Lásd ehhez ‘Bal oldal - Jobb oldal’ témában, hogy a szélsőségeseknek érdekük a konfrontáció, az ellenségeskedés fenntartása, illetve a mérsékelt problémáját a saját szélsőségeikkel. Lásd továbbá ‘A jóság elvárható mértéke’ témában, hogy az elnyomók és elnyomottak leszármazottai hogyan tudnának elszámolni egymással.

5) A konfliktusok felvilágosult lezárása

Amire mindenekelőtt a béke stabilitásához, tartósságához van szükség.

A kulcs itt a **legyőzöttekkel szembeni mérsékelt eljárás**. Vagyis:

- **Nem szabad őket túlzottan megbüntetni, megalázni, kifosztani.** Ezek akadályoznák, hogy megbánják, ami rosszakat cselekedtek, amiben hibáztak, egyesítené és bosszúra serkentené őket.
- **Csak a valóban felelősöket kell megbüntetni. Kollektív bűnösségről nem lehet szó.**

Vagyis nem lehet az adott népet egy az egyben felelősnek tekinteni az elkövetettekért, ki kell válogatni, hogy közülük kik tehetnek azokról. Az persze **nem feltétlen könnyű kérdés, hogy kit mekkora felelősség terhel**, ki mennyire cselekedett parancsra, mennyire állt volna módjában szembeszegülni azzal. Annyit mindenesetre el lehet mondani, hogy a kisember általában eléggé kénytelen kiszolgálni a rendszert, különösen egy kemény kezű rendszert.

Lásd ehhez a ‘Nemzet’ témában a hatalom és a kép kettősségét.

- **A legyőzötteket partnerként kell kezelni, be kell vonni őket a béke feltételeinek kidolgozásába.**

Nyilván itt nem a felelősökről van szó.

Lásd még ide kapcsolódóan az ‘Önigazolás’ és a ‘Elvek, szabályok, normák’ témákban, hogy a túl súlyos büntetések hatástalanabbak lehetnek, illetve kedvet csinálhatnak a bosszúra.

6) A konfliktusok mögötti valódi okok kezelése

Vagyis nem elég legyőzni az ellenfelet, elfojtani az agressziót, hanem fel kell deríteni a konfliktus eredendő okát, és kezelni kell azt. Ilyen ok mindenekelőtt a nyomor, amely elkeseredést és tudatlanságot termel, és kiváló táptalaja a szélsőségeknek.

A mögöttes okokkal gyakran nem foglalkoznak eleget, elvégre, ha egyszer nem szólnak a fegyverek, könnyű úgy vélni, hogy nincs is baj. Másrészt az okok kezelése meglehetősen aprólékos és hosszadalmas munkát igényelhet, le kell ásni a társadalmi problémák gyökeréig, meg kell érteni az emberek helyzetét és motivációit, és kitartóan kell munkálkodni azok megváltoztatásán. Mennyivel bonyolultabb ez, mint egy hadsereggel végiggördülni az országon.

Ám a mögöttes okok kezelése nemcsak hatékonyabb, de könnyen **olcsóbb is lehet** mint az erő alkalmazása, különösen hosszú távon: egy-egy háború is drága, de ha tartósan fenn kell tartani az ellenőrzést, újabb és újabb konfliktusok robbannak ki, az még drágább. Olcsóbb lehet az oktatás, az egészségügy, az állami intézmények fejlesztésével, a gazdaság talpra állításával és hasonlókkal segíteni a problémán. **És nem utolsósorban humánusabb is az efféle, ésszel való hozzáállás.**

Jegyezzük meg, hogy azért **a tüneti kezelésnek is meglehet a helye**. Nem kell például elvetni, ha először a közvetlen terrorfenyegetéssel való leszámolásra koncentrálnunk, a probléma mélyebb feltárásához, kezeléséhez pedig csak utána látunk hozzá komolyabban. (Nyilván, feltéve, hogy záros határidőn belül képesek vagyunk az előbbire.) A tüneti kezelés létjogosultságát erősíti az is, hogy a tünet egyben ok is lehet, mondjuk, ha a terrorcselekmények másokat újabb terrorcselekményekre ösztönöznek, akár bosszúból, akár csak mert ötletet, példát adnak.

Lásd ide kapcsolódóan az ‘Egyenlőtlen ségek’ témában az azok kezeléséről írtakat.

7) A vezetők megválogatása, felkészítése

A politikai vezetők felbukkanása, hatalomra kerülése egyelőre még a jobb helyeken is meglehetősen esetleges folyamat, melyben a jó vezetésre való alkalmasságukon kívül sok minden más is szerepet játszik, különösen a magánérdekek. Jó volna,

ha egyszer majd tervezetebben, szervezettebben, a jó célra való nagyobb tekintettel történhetne ez, ha ebben szellemben jobban fel lehetne készít a vezetőket arra, hogy jó vezetők legyenek.

Lásd ehhez a ‘Felvilágosulás és szabadság’ témában, hogy bár nem kell mindenkitől elvárni a felvilágosultságot, a hatalom csúcsán álló vezetőknek viszont felvilágosultaknak kellene lenniük, minél inkább tisztában kellene lenniük a valósággal.

8) Távlati célok

Végezetül, a megfelelő értelemben illetve mértékig törekedni kellene az emberiség egységének megteremtésére. Nem kell sokat magyarázni, hogy ha nagyobb közösséget tudnánk érezni az emberek összességével, az emberiséggel, az segítene csillapítani az ellenségeskedéseket. Lásd ‘**Az emberiség egysége**’ témát, benne azt is, hogy mik segíthetik elő ezt az egységet.

Lásd továbbá ‘**A jóság és etika ápolása**’ témát, melynek a címe magáért beszél.

Ha tetszett, amit olvastál, hasznosnak találtad azt, hadd legyen másnak is jó: add tovább olyanoknak, akiket érdekelhet, akiknek hasznukra lehet.

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

